

I. WSTĘP

Rodzina w naszej literaturze jest podstawową komórką społeczną i naturalnym środowiskiem wychowawczym dziecka . Oddziałuje ona na jego osobowość przekazując mu swój system wartości , tradycji , ukierunkowuje aktywność i postępowanie na całe życie .

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko , w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie , w systemie cenionych wartości , na plan pierwszy wysuwa się szczęście i dobro dziecka , które daje również szczęście małżeńskie i rodzicielskie. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu , by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć szczęśliwe. W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy , które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka , jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania . W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych / bezrobocie , choroba/, ale źródło dysfunkcji tkwi także w wielu czynnikach odnoszących się do osobowości członków rodziny /np. nałogi, przestępczość, zaniedbywanie obowiązków/.

Bezrobocie, uzależnienia , przemoc , niezaradność i brak umiejętności wychowawczych , zdarzenia losowe wywołujące sytuacje kryzysowe oraz zła sytuacja materialna, to główne problemy działające destrukcyjnie i dezorganizująco na życie rodziny. Problemy występujące w rodzinie wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.. Dlatego bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny problemowej należy docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczo – wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować i wyręczać rodzinę w wypełnianiu jej roli , należy ją przede wszystkim wspierać i wspomagać , aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie . Należy budować system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej. Bardzo ważne jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny .

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny gm. Czarnożyły na lata 2016-2018 jest dalsze tworzenie i wzmacnianie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci .

Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostało poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nie funkcji opiekuńczych.

II. DIAGNOZA

Gminę Czarnożyły na dzień 31.12.2015 r. zamieszkiwało 4 561 mieszkańców, w tym: 2 259 mężczyzn i 2 302 kobiet. Liczba dzieci od 0 do 18 roku życia wynosiła 866 osób. W porównaniu z latami poprzednimi obserwuje się niewielki spadek liczby ludności.

Z różnych form pomocy w oparciu o ustawę o pomocy społecznej w 2015 r. skorzystały 62 rodziny, z czego 32 to rodziny z dziećmi.

Tabela nr 1. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą GOPS w latach 2013 – 2015

Rodziny z dziećmi	2013	2014	2015
Ogółem:	57	39	32
o liczbie dzieci 1	14	8	6
2	25	15	11
3	13	11	11
4	3	3	2
5	0	0	2
6	2	2	0
7 i więcej	0	0	0

Źródło: opracowane na podstawie danych GOPS

Jak wynika z powyższych danych liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej tutejszego Ośrodka na przestrzeni lat 2013 – 2015 ulegają zmniejszeniu.

Głównym czynnikiem dysfunkcyjnym w rodzinach jest bezrobocie jednego lub obojga rodziców, w wyniku czego rodzina nie jest wydolna materialnie i staje się zaburzona wychowawczo. Brak pracy, trudności w utrzymaniu rodziny, problemy wychowawcze coraz częściej przyczyniają się do rozpadu rodziny i popadaniu w nałogi.

W gm. Czarnożyły struktura bezrobocia kształtowała się na następującym poziomie.

Tabela nr 2. Struktura bezrobocia w gm. Czarnożyły w latach 2013-2015

Wyszczególnienie	2013	2014	2015
Liczba osób bezrobotnych ogółem	239	195	172
w tym kobiety	107	83	63
w tym mężczyźni	132	112	109

Źródło: PUP Wieluń

Z przedstawionych danych wynika, że w kolejnych latach 2013-2015 liczba osób bezrobotnych zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet miały tendencję spadkową.

Główną przesłanką przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa i długotrwała choroba. Są to zjawiska bardzo niekorzystne, ponieważ mają wpływ na zubożenie i degradację społeczną rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie zabezpieczyć swoich podstawowych potrzeb bytowych. Poniższa tabela przedstawia powody przyznawania pomocy.

Tabela nr 3 . Powody przyznania pomocy

Powody	2013	2014	2015
Bezrobocie	48	48	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa	27	21	16
Długotrwa choroba	24	10	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	7	5	4

Źródło: Opracowane na podstawie danych GOPS

Rodziny korzystające ze wsparcia pomocy społecznej to najczęściej osoby bezrobotne, doświadczające choroby lub niepełnosprawności, ale także rodziny, które wymagają wsparcia z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ma tendencję spadkową. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest spadek bezrobocia w naszej gminie, spadek urodzeń, ale także intensywna praca socjalna pracowników socjalnych z rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej.

W roku 2015 w ramach "Resortowego programu wspierania pieczy zastępczej

przez 6 miesięcy był zatrudniony asystent rodziny . Praca asystenta rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań ich trudnej sytuacji życiowej. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych , prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego. Efektem pracy asystenta powinno być odzyskanie przez rodziny kontroli nad własnym życiem pozwalającym na samodzielne funkcjonowanie i w taki sposób wypełnianie roli rodzica , aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dziecka. Na podstawie zawartych planów pracy asystent współpracował z 8-ma rodzinami , w których ogółem było 18 dzieci .

Tabela nr 4. Wsparcie asystenta rodziny

	2013	2014	2015
Liczba asystentów	0	0	1
Liczba rodzin pracujących z asystentem	0	0	8
Liczba dzieci w rodzinach	0	0	18

Źródło: opracowano na podstawie danych GOPS

Pozytywny rezultat pracy asystenta widoczny jest w działaniach rodziców , którzy współpracują z asystentem , szukają rozwiązań trudnych sytuacji życiowych i przekazują te wzorce dzieciom. Jednak nie wszystkie rodziny wykazują chęć współpracy z asystentem rodziny.

Na terenie gm. Czarnożyły nie funkcjonują rodziny wspierające , które wsparłyby służby społeczne w realizacji Programu.

Na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie działa Zespół Interdyscyplinarny. Według danych z działalności Zespołu powołanego na mocy ustawy z dnia 29 lipca 2009 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, były prowadzone procedury Niebieskie Karty. Poniższa tabela przedstawia liczbę założonych Niebieskich Kart w latach 2013-2015, także z udziałem dzieci.

Tabela nr 5. Liczba założonych Niebieskich Kart

	2013	2014	2015
Liczba czynnych Niebieskich Kart	14	13	13
W tym; z udziałem dzieci	8	9	9

Źródło : opracowano na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Działania realizowane przez Zespół ukierunkowane są na przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, ochronę osób jej doświadczających, a także na zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w życiu społecznym. Systematycznie udzielana jest pomoc w zakresie specjalistycznego poradnictwa i terapeutyczna. Z załączonej tabeli wynika, że liczba rodzin z użyciem przemocy w naszej gminie nie wykazuje tendencji wzrostowej jak również spadkowej. Na mniej więcej stałym poziomie utrzymuje się także liczba małoletnich dzieci.

Prace na rzecz rodzin prowadzą także placówki oświatowe. Z informacji uzyskanych z placówek oświatowych wynika, że w środowisku szkolnym były prowadzone działania wychowawcze w zakresie przemocy, agresji oraz profilaktyki uzależnień. W ciągu ostatnich trzech lat realizowano programy profilaktyczne oraz zajęcia edukacyjne w obszarze prawidłowego stylu życia i występujących zagrożeń/przemoc, alkohol, narkotyki, cyberprzemoc/, właściwych relacji rówieśniczych, charakterystyki agresora, złości i radzenia sobie z negatywnymi emocjami. W sytuacjach pojawienia się problemu szkoły wypracowały schemat postępowania polegający na wdrażaniu rozwiązań poprzez pracę Zespołu d/s Bezpieczeństwa. W spotkaniach biorą udział także rodzice i dzieci. Funkcjonują również skrzynki problemowe, gdzie każdy może zgłosić problem dotyczący jego lub rówieśników.

W sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną.

Na terenie powiatu wieluńskiego nie funkcjonują zawodowe rodziny zastępcze.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby dzieci przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 6. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Rodzaj pieczy zastępczej	2013	2014	2015
Rodziny zastępcze spokrewnione	3 rodziny 7 dzieci	3 rodziny 7 dzieci	3 rodziny 5dzieci
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	1 dziecko	1 dziecko	1 dziecko

Źródło; informacja z PCPR w Wieluniu

Z powyższej tabeli wynika, że liczba dzieci pozostającej w pieczy zastępczej w 2015 r. zmniejszyła się w związku z opuszczeniem przez dwoje dzieci pieczy zastępczej. Do chwili obecnej gm. Czarnożyły nie ponosi kosztów finansowych związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania poprzez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji czy

kuratorów oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowane plany działania.

III. ODBIORCY PROGRAMU

Adresatami Programu są rodziny oraz ich dzieci zamieszkujące na terenie gm. Czarnożyły, w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rodziny zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, a także rodziny, którym została odebrana bądź ograniczona władza rodzicielska.

IV. ZASOBY

Rodzice i dzieci mają dostęp do dobrze rozbudowanej infrastruktury rekreacyjno -sportowej m.in. hali sportowej, boisk, placów zabaw, mają też możliwość korzystania z usług placówek kulturalnych.

Podmiotami uczestniczącymi w realizacji Programu są instytucje i organizacje, które realizują działania na rzecz dziecka i rodziny, w szczególności:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnożyłach
2. Urząd Gminy w Czarnożyłach
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnożyłach
4. Zespół Interdyscyplinarny
5. Placówki oświatowe /szkoły, placówki przedszkolne, biblioteki/
6. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
7. Komenda Policji w Białej
8. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieluniu
9. Powiatowy Urząd Pracy w Wieluniu
10. Placówki Ochrony Zdrowia.
11. Organizacje pozarządowe

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny

Wypracowanie systemu kompleksowego wsparcia dla rodzin z terenu gminy

Czarnożyły przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Cele szczegółowe.

1. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Zadania	Kierunki działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Zapewnienie pomocy finansowej, usługowej i w miarę możliwości rzeczowej	<ul style="list-style-type: none"> - świadczenie pomocy z zakresu pomocy społecznej, w tym objęcie dożywianiem - świadczenie pracy socjalnej - udzielanie pomocy z zakresu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, - przyznawanie dodatków mieszkaniowych i energetycznych, - udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów /stypendia, zasiłki szkolne/ - pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki szkolne, w tym w formie wyprawki szkolnej - wydawanie darów /pomoc żywnościowa, odzież/ - zapewnienie schronienia dzieciom i rodzinom w sytuacjach kryzysowych 	<p>GOPS UG</p> <p>placówki oświatowe</p> <p>organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> -liczba i formy udzielonej pomocy -liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy, -liczba dzieci korzystających z posiłków , -liczba dzieci korzystających ze stypendium i "wyprawki szkolnej" -liczba rodzin i dzieci , którym zapewniono schronienie
2. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	- ponoszenie odpłatności za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	GOPS PCPR	<ul style="list-style-type: none"> -liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, -wysokość kosztów

2. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Zadania	Kierunki działań	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	<ul style="list-style-type: none"> - monitorowanie rodzin , w których występują deficyty m.in. w zakresie pełnienia ról rodzicielskich , problemy uzależnienia , przemocy, -zapewnienie pomocy asystenta rodziny -rozważenie możliwości funkcjonowania rodzin wspierających - wspieranie rodzin dysfunkcyjnych we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania w szczególności w 	<p>Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu</p>	<ul style="list-style-type: none"> -liczba monitorowanych rodzin -liczba rodzin z dziećmi , które skorzystały ze specjalistycznego poradnictwa z podziałem na kategorie problemowe,

	zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych' - pomoc w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych i edukacyjnych z dziećmi m.in. poprzez inicjowanie współpracy rodziców ze szkołami , poradnią psychologiczno-pedagogiczną, -podejmowanie działań mających na celu aktywizację społeczną i zawodową członków rodzin, -pomoc w przygotowaniu rodziców biologicznych do powrotu ich dzieci z różnych form pieczy zastępczej do rodziny		- liczba rodzin i dzieci objętych pomocą asystenta rodziny, -liczba rodzin objętych dozorem kuratora
2. Świadczenie pracy socjalnej	-podejmowanie działań mających na celu umacnianie więzi rodzinnych, -motywowanie rodzin do wspólnego spędzania czasu wolnego, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, korzystania z dóbr i usług społecznych, - motywowanie członków rodzin do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień, terapii na rzecz ofiar i sprawców przemocy	GOPS ZI GKRPA	-liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej , - liczba osób , które podjęły terapię, - liczba osób, które ukończyły terapię, -liczba założonych Niebieskich Kart
3. Zapewnienie dostępności do poradnictwa specjalistycznego oraz informowania o miejscach pomocy	- promocja i realizacja programów np. profilaktycznych , terapeutycznych kierowanych do rodziców i dzieci, - gromadzenie i rozpowszechnianie informacji o miejscach świadczenia pomocy na rzecz dziecka i rodziny	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji programu	- liczba osób uczestniczących w programach, -liczba rodzin objętych działaniami
4.Zagospodarowanie czasu wolnego poprzez działalność m.in. oświatową, kulturalną, sportową, rekreacyjną, rozwijającą zdolności dzieci i młodzieży	-rozwój usług pozaszkolnych i pozalekcyjnych, -organizacja imprez sportowych, kulturalnych, integracyjnych, -organizowanie i współfinansowanie wypoczynku w postaci kilkudniowych wycieczek	-placówki oświatowe, -kluby sportowe, -organizacje pozarządowe	- liczba zorganizowanych imprez, - liczba dzieci objętych wypoczynkiem

VI.ZAKŁADANE EFEKTY

Spodziewane efekty Programu;

1. polepszenie sytuacji dziecka,
2. poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
3. wzmocnienie więzi rodzinnych,

4. utrzymanie dzieci w naturalnym środowisku,
5. zwiększenie umiejętności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
6. aktywizacja społeczna i zawodowa rodzin,
7. stworzenie systemu kompleksowego wsparcia dla dziecka i rodziny

VII. FINANSOWANIE

Zadania przewidziane w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Czarnożyły będą finansowane corocznie z budżetów jednostek realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny / budżet gminy i powiatu/, a także środki uzyskane z dotacji z budżetu państwa oraz środki organizacji pozarządowych. W planie finansowym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na rok 2016 na realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uwzględniono środki finansowe w wysokości 23 881 zł.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Nieodłącznym elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jest jego monitoring i ewaluacja. Pwyższe czynniki umożliwiają wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności, a także w razie potrzeby ich korektę. Monitorig wdrażania Programu prowadzony będzie na bieżąco. Program corocznie podlegać będzie ocenie na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych i mierzalnych wskaźników Programu.

Koordinatorem działań Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Czarnożyłach. Głównymi obszarami monitorowania Programu będą wyznaczone zadania, zgodnie z przyjętymi celami. Informacje z realizacji Programu będą zawierane w kompleksowej informacji z działalności GOPS za dany rok

Przewodniczący
Rady Gminy
Jerzy Łabęcki